דברי אמת — שמיני

כתיב אחלי יכונו דרכי לשמור חוקיך. דהנה פרשתי כבר ואח"כ שמעתי אומרים זאת משם הרב רבי בער ז"ל. על צדיק ה' בכל דרכיו כו' כי יש לדקדק הול"ל ה' צדיק בכל דרכיו וקאי ה' על שניהם צדיק וחסיד. או אח"כ [יאמר ה'] ופרשני כי הנה יש מי שכל חפצו ורצונו לעבודת שמים וכל מה שרוצה להתנהג אינו חושב כ"א לילך בדרכי השי"ת אבל כשעוסק במעשיו אינו דבוק בו ית' כ"כ ושוכח הדביקות. ויש מי שדבוק בו ית' יותר ואינו שוכח את ה' גם כשהוא במעשיו החביבים לו כמו מי שאוהב את בן יחידו בכל עניניו זוכר את בנו. וזה נקרא חסיד. וזה צדיק מי שהוא צדיק ה' בכל דרכיו ולא בכל מעשיו וחסיד ה' בכל מעשיו ג"כ. וזה אחלי יכונו דרכי להיות דרכי כ"כ יכונו לשמור חוקיך לא מבעי' בכל מעשיו סתם אפילו בשעת אכילה שמוכרח לאדם וחביב עליו מאוד כי הוא חיותו. להיות רק לה' ודבוק בו וזה לשמור חקיך לישנא דמזונא. וזה קח לך עגל בן בקר הוא עגלא תילתא. לחד פירוש שליש גדולו. והוא חביב לאדם תהי' אכילתו דבוק בה' להיות שולחנו כמזבח מכפר עליו וזה לחטאת:

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם כו' ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את השם וירא כבוד ה'. מאי לשון נשיאת ידים יאמר סתם ויברך את העם. ורש"י ז"ל פירש ויברכם יברכך יאר ישא. ג"כ לכאורה תמוה. יפרש בקיצור ברכת כהנים. וגם לשון וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים מאי לשון וירד. י"ל דהנה כתיב למנצח בנגינות מזמור שיר דהנה [איתא] בגמרא למנצח מזמור לדוד. זמרו למי שמנצחין אותו ושמח. וכאן כתיב למנצח בנגינות כו'. דהנה יש שני ענינים שצדיק' יכול לפעול לבטל גזירה א' להמשיך טובות כל ישראל וא' להפיל פחד על שונאי ישראל לצורך טובות ישראל. והנה ענין ראשון יש שמחה לפניו ית' משא"כ ענין שני מי חדי הקב"ה במפלתן של רשעים כ"א את אתרים משיש וזה למנצח הוא ענין ראשון למי שמנצחין אותו ושמח. בנגינות לשון שבירה כמו שאמרו רז"ל על אזכרה נגינתי בלילה. שמשבר את שונאינו על זה מזמור שיר (וי"ל נמי מזמור על הימין ושיר על ענין שמאל) וקאמר אח"כ אלקים יחננו פי' יתן לנו תן בעיני מי שצריך וכשאנו בגלות טוב שיתן לנו חן בעיני מלכים ושרים ובעיני אשר כח להם. וי"ל נמי יחננו יתן לנו שפע בני חיי ומזוני. יחננו מרומז בני כמו שכתיב הילדים אשר חנן אלקים את עבדך. ויברכנו. הוא כפשוטו ברכה ועושר ומזוני. יאר פניו אתנו סלה הוא חיי. באור פני מלך חיים. לדעת בארץ דרכך שידעו ויאהבו גם אשר בארציות דרכך אם תתנהג אתנו בטוב. בכל גוים ישועתיך ע"י החן שתתן לנו בעיניהם. ומה שאמר לעיל בנגינות ע"ז אמר יודוך עמים. אלקים פי' אותן שונאי ישראל שאיין תועלת במה שתהי' לנו חן בעיניהם כי יתקנאו בנו יותר להם צריך אלקים שתפיל דינך עליהם ותשבר אותם וזה יודוך עמים אלקים ע"י אלקים דין ע"י זה יודוך עמים כולם גם השונאי ישראל. והנה גם בברכת כהנים יש לרמז כן יברכך ה' הוא ברכה ועושר ומזוני. וישמרך פשוט שלא לבא שפעך לבטלה ושלא יגונב וכן כמו שאיתא וישמרך מן המזיקין. יאר ה' פניו אליך הוא חיי כנ"ל כי באור פני מלך חיים. ויחנך חן כנ"ל. ישא ה' פניו אליך יכבוש כעסו. וישם לך שלום הוא בני כמו שכתיב והיו לבשר אחד. וע"כ נמי כתיב קודם ישא ה' פניו אליך כמו שאיתא בזוהר שבא צורה וצלם בשעת זווג צלם אלקים וזה פניו. וזה י"ל וישא אהרן את ידיו אל העם פירש הגביה את ידיו כח המקבל שלו המרומז בידים למעלה ליטול שפע לברך את העם על ידי זה ויברכם. וירד מעשות החטאת י"ל קאי על בני שהמשיך בברכת ישא כנ"ל. וכמו שכתיב בחטא יחמתני אמי. והעולה הוא חיי כי היא ע"י עלי' לעולם עליון יותר משם בא אריכת ימים והשלמים היא שובע ופרנסה. מזוני הוא בברכת יברכך וחיי בברכת יאר. וזה פי' רש"י ז"ל ויברכם יברכך יאר ישא: וי"ל עוד וירד מעשות החטאת כו' כי ירד במחשבתו מהתפשטות הגשמיות מעט וזה הי' שיעיין צרכי ישראל ויתפלל עליהם וזה וירד מעשות החטאת פי' בשביל עשות החטאת כו' הוא בני חיי ומזוני כנ"ל:

ויבא משה ואהרן אל אהל מועד עי"ז ויבא משה ואהרן בא למדרגת משה עניו כי כשראה חסרון ישראל תלה בעצמו הוא בשביל עונותיו עי"ז בא אל מדרגת אהל מועד הוא למעלה מהזמן אהל לשון מאיר כמו שאיתא ברש"י שבת על

ומשה יקח את האהל וזה אהל מועד המאיר להעולם שנקרא מועד וזמן ע"י זה ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם. ויותר נשכח ממני החידושים:

באתי לגני אחותי כלה כו' דהנה כתיב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים כו' ומאי לשון מלפני ה' וי"ל הנה יש אדם שחזר בתשובה והי' טוב אך מפני שחטא קודם הרבה ע"כ אעפ"כ אח"כ יכול להיות שיכשל ח"ו בשום דבר והתקנה לזה להחזיק העניוות בכל האפשר מכל אדם וגם להיות אוהב שלום כו' אוהב את הבריות ומקרבם לתורה ולעומת שהחטיא רבים ע"י זה יתקן רבים וכמו שמצינו באהרן הכהן נ"ל דאיתא זה באהרן בספר תנא דבי אליהו ומעין זה מצינו בדור המדבר. גם לזכור בתשובה וכן נמי מצינו במשה ואהרן בזוהר שמשה חזר בתשובה (וצ"ל על גלגול ראשון) וכן אהרן ודו"ק היטב. אך שצריך להיות נוהג התורה בכל אדם וכל זמן ע"כ אמרנו כנ"ל. ואם מתנהג אדם כנ"ל משיג אור שבא מתשובה עליונה אש התבערה ומעלה כל מעשיו הטובים ותורתו ושורף את הרע ממנו כי להבה תלהט רשעים שלהבת יה וד"ל. וזה ותצא אש מלפני ה' הוא התשובה הקדמה להעולם המרומז בהוי' הויות העולם. וזה ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים עולה י"ל קאי על תורה ומע"ט וחלבים מרומז על עבירות שבא מגשמיות וחומריות. וירא כל העם וירונו י"ל כל האברים ע"י זה משבחים לפניו ית'. וזה י"ל באתי לגני כו' אריחי מורי עם בשמי קאי על תור' ומע"ט (שמעל' ריח טוב) אכלתי לשון שריפה. יערי עם דבשי י"ל קאי על שפלות כי יער הוא אינו עושה פירות. ודבשי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'. ע"י זה אכלו רעים להיות דבק בו ית' בחכמה ובינה שנקראים רעים. שתו ושכרו דודים הם המדות מע"ט ודיבורים טובים הנקראים דודים (שכחתי האיך אמרתי טעם על שנקראו כך):

וישמע משה ויטב בעיניו [פסוק זה אמר בשבת פרה] דאיתא אשרי הדור שגדולים נשמעים כו' קל וחומר כו' הנה נשמעין משמע שהקטנים שומעין להם שדברי הגדולים נשמעין כן הוא טוב וראוי משא"כ להיפוך להיות דברי הקטנים נשמעים לגדולים מה מעליותא להיות גדולים כפופים לקטנים אך הנה ידוע ענוה גדולה מכולם ומסתמא מי שהוא גדול באמת הוא עניו ושפל בדעתו משא"כ מי שאינו כראוי נראה לו שהוא גדול ואין לו ענוה כ"כ כידוע משרע"ה רבן של כל החכמים ושל כל הנביאים הי' עניו מכל אדם וכן [דוד] המע"ה אמר מכל מלמדי השכלתי וכן לא גבה לבי כו' וזה אשרי הדור שהקטנים ג"כ יש להם ענוה שדברי הגדולים נשמעים להם. מסתמא הגדולים הם ענוים יותר ולומדים מכל אדם וזה וישמע משה שהי' עניו ויטב בעיני המקום הגם שמשה הי' גדול וראוי להיות עניו מכ"ש אם היו הקטנים שומעים הי' יותר טוב בעיני דוק:

תלמיה רוה נחת גדודי' ברביבים תמוגגנה כו' (תהלים סה, יא). דהנה כתיב זאת החי' אשר תאכלו כו' פתח בחי' ומסיים בבהמה. ודרשת רז"ל ידוע. וי"ל עוד דהנה מצינו בחוני המעגל כשהתפלל על הגשמים אמר כמה פעמים לא כך שאלתי (וכן נמי אח"כ הגם שאין מתפללים על רוב טובה הוא התפלל כ"א בחכמה. והוא מפני שכתיב ואני תפלה. אני פרושו היראה: כמו שכתיב ראו עתה כי אני אני הוא שגבור אומר אני הוא ויש לירא מפני ומי שיש לו יראת שמים יש לו גם שורש התפלה ויודע האיך להתפלל ולפרוט כראוי. כי הכל יכולים להתפללים ויש שאינם יודעים האיך לפרוט כ"כ למשל אם צריכים גשם הרבה מתפללים ויכולים ח"ו לגרום הרבה עד שישטוף הנהר שדות הרבה וכיוצא בזה משא"כ מי שיודע ודבוק בו ית' כנ"ל. וזהו י"ל זאת החי' אשר תאכלו כי ודאי אין הכוונה ביראה ודביקות לידע האיך להתפלל כ"א פשוט לשמה כ"א זה בא ממילא. וזה זאת הוא היראה נקרא זאת כידוע שממנה באים לאהבה והיא עיקר העבדות והוה היראה נוקבא מקבל האהבה כי ע"י ירא בא לו אהבה לקלס לפניו זה הוא עיקר הבריאה כדאיתא [הכל ברא לכבודו] ולקילוסו ולית פולחנא אלא רחימו. וזה י"ל זאת הוא [היראה]. החיה. הוא חיות ממנו ית' ואמר אשר תאכלו ע"י זה פי' תקבלו תענוג מכל הבהמה אשר על הארץ מכל עניני גשמיות משא"כ מי שאין לו זאת אם אוכל ומקבל תענוג מאחת אינו יודע לפרט בתפלתו להיות טוב בכל ענין וכנ"ל. וזה תלמי' רוה באופן להיות נחת לגדודי' לכולם כאחת ולא להיות טוב לזה ורע לזה והאיך יהי' זה על זה קאמר ברביבים תמוגגנה צמחה תברך: